

Innovació: desfent tòpics

El concepte *innovació* el trobem arreu. La innovació està de moda. Tots hi recorrem amb més o menys intensitat. Per sortir de la crisi ens cal innovació. Per ser competitius també. Per crear llocs de treball de qualitat, per construir organitzacions més dinàmiques. Sovint associem innovació amb tecnologia i ciència de frontera, però també sabem que es pot construir innovació social o innovació educativa.

Disposem d'exemples recents del que diem a casa nostra: fa tot just unes setmanes Barcelona rebia el premi de la Comissió Europea a la ciutat més innovadora. Uns mesos enrere es duia a terme un viatge institucional a Israel, paradigma de la innovació tecnològica, amb el president de la Generalitat al capdavant. També recentment coneixíem que dues empreses de base tecnològica -Scyt i Oryzon-, nascudes a redós de les universitats, rebran inversions milionàries de grans empreses multinacionals dels respectius sectors.

Més enllà de les modes, és cert que alguna cosa es belluga a casa nostra. En primer lloc, en pocs anys ens hem adonat que la supervivència del model social i econòmic (el model social europeu) passa en bona part per construir una societat i una economia intenses en coneixement, en valor afegit i en innovació. L'aposta sense fissures de la Unió Europea per la recerca i la innovació n'és un clar exponent: 80.000 milions d'euros per als anys 2014-2020. A Catalunya, al seu torn, hem fet un salt espectacular en tan sols dues dècades. Actualment disposem d'un sistema uni-

versitari i de centres de recerca que poden competir en la millor lliga científica europea. De fet, les universitats públiques catalanes han estat les quartes de tot Europa en captació de fons europeus del 7è Programa Marc, i Catalunya s'ha posicionat en quart lloc en els ajuts altament competitius de l'European Research Council.

Però els aspectes positius no ens han d'impedir analitzar algunes dificultats i mancances. En l'Innovation Union Scoreboard, Catalunya ha passat d'ocupar el lloc 103 l'any 2010 a situar-se al lloc 142 l'any 2013 (d'un total de 262 regions europees). Les ajudes públiques a la innovació a les empreses han sofert un alarmant estancament, quan no una davallada. Les transferències

JOSEP MARIA VILALTA

ASSOCIACIÓ CATALANA D'UNIVERSITATS PÚBLIQUES (ACUP)

La innovació requereix un substrat social i cultural que la valori i la faci créixer

corrents i per inversió a les universitats han experimentat un greu descens en aquests anys de crisi. En inversió educativa, Catalunya segueix alarmantment a la cua d'Europa. No disposem d'un pla ni d'estratègies estables d'innovació.

Voldria remarcar aquí dues variables que sovint es tenen poc en consideració. De fet, dos tòpics que cal desfer si volem afrontar el repte de la innovació amb seriositat i valentia. La innovació, per tal que prosperi, requereix un substrat social i cultural que la permeti, la reconegui, la valori i la faci créixer. El tòpic recurrent ens parla de la innovació com una cosa espontània, fruit de la perícia d'uns pocs. Només cal deixar que el mercat operi amb llibertat, s'afirma. Però diversos estudis ens

demostren que la innovació, per tal que s'estengui, requereix incluíblement aquest substrat que l'alimenti i la faci créixer. Un dels estudis recents més destacats en aquest àmbit és el dels professors D. Acemoglu i J.A. Robinson, titulat *Why nations fail*. En l'estudi, els autors argumenten que el factor clau que diferencia els països són les institucions. Les institucions marquen directament els nivells de prosperitat i de pobresa. Les nacions prosperen quan desenvolupen institucions polítiques i econòmiques *inclusives*, i fracassen quan les institucions (i les elits que les mantenen) es converteixen en *extractives*. Les institucions inclusives, per al que aquí ens interessa, reforcen entorns d'estabilitat, fomenten inversions en noves tecnologies i faciliten processos d'innovació. En aquesta línia, doncs, el substrat social i institucional del nostre país hauria de permetre fer créixer la innovació.

El segon tòpic està estretament lligat a l'anterior. Si com es diu la innovació és fruit de l'actuació dels individus i les empreses en el lliure mercat, les autoritats públiques no han de fer altra cosa que deixar que les iniciatives operin. També aquí diversos estudis contradiuen aquesta idea. Recomano especialment l'estudi de M. Mazzucato *The entrepreneurial state*, en què argumenta que les polítiques públiques d'innovació, el finançament públic i l'estat emprendedor són claus per possibilitar i fer créixer les innovacions en qualsevol sector. Institucions i substrat social que afavoreixin la innovació i un estat que doni suport clar i sostingut a les polítiques públiques d'innovació: dos reptes per al futur de Catalunya.

FRANCESC MELCÓN